

COLUMN MYRTHE MEESTER

Verstrengeld

Mijn octopusliefde begon met mijn fascinatie voor zijn vele armen. Ook een spin heeft acht ledematen, maar dat zijn pootjes, geen armen; hij kan er geen dingen mee vastpakken. Ze zwermen niet sierlijk als een jurk van tentakels om hem heen. Ze tasten niet nieuwsgierig de wereld af, zoals de armen van een octopus, die voorzichtig één voor één worden uitgestoken als het dier nieuwe, vreemde dingen wil onderzoeken. Iedereen die de populaire Netflix-documentaire *My Octopus Teacher* (2020) heeft gezien, herinnert zich de ontroerende scène waarin een vrouwtjesoctopus voor het eerst haar tentakel uitstrekt naar filmmaker Craig Foster – een ontmoeting op de zeebodem tussen twee buitensporig intelligente wezens, het één weekdier, het ander primate in duikerspak.

Twee derde van het hoogontwikkelde brein van een octopus bevindt zich in zijn tentakels, die relatief zelfstandig kunnen functioneren. In feite 'denkt' het dier met zijn armen, die bovendien bedekt zijn met honderden zuignappen waarmee hij kan voelen, proeven en ruiken tegelijk. Deze mysterieuze anatomie prikkelt al eeuwen de verbeelding van kunstenaars. Zo wordt de octopus in Japan als ultieme minnaar afgebeeld met ongeken- de erotische capaciteiten. Stevig omstrengelen, zuigen, achtvoudig penetreren – een octopuslichaam kan het in theorie allemaal.

Hoogtepunt van deze fantasie is *The Dream of the Fisherman's Wife* (1814) van Hokusai, een erotische prent waarop een menselijke vrouw uitzinnig wordt verwend door een tweetal octopussen. 'Aah! Ja... daar! Daaaaar!', kreunt de vrouw volgens de gekalligrafeerde tekst op de achtergrond. Iets verderop: 'Ooooooh! Grenzen verdwijnen! Ik verdwijn...!'

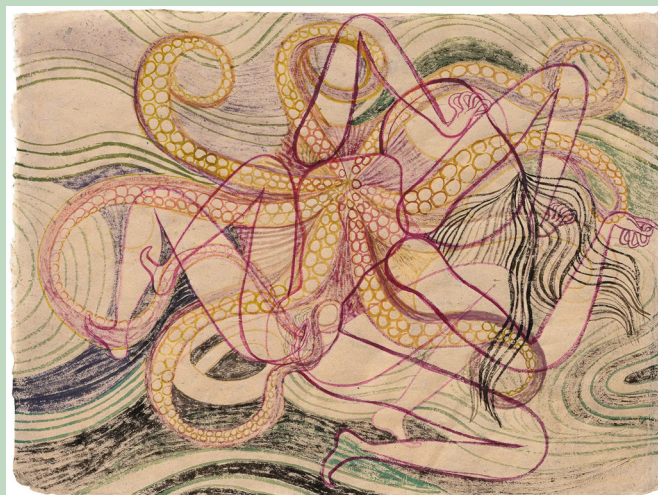
Sinds ik deze legendarische prent ken, duikt de octopus steeds vaker op in mijn eigen fantasieën. Lig ik verstrengeld met mijn geliefde in bed, dan stel ik me voor dat we een bundeltje octopussen zijn, een en al hongerige

tentakels en zuignappen. Als ik in Amsterdam loop en me overweldigd voel door de veelheid aan etalages, zwalpende toeristen en ratelende trams, dan beeld ik me in dat de stad een soort octopus is, een monster dat al mijn weerloze zintuigen binnendringt en me met zijn wilde, onstuimige grijpparmen verplet.

De laatste tijd kom ik het dier ook vaak tegen in de kunst van hedendaagse makers, zoals de Britse Emma Talbot (1969) en de Franse Laure Prouvost (1978). In haar schilderijenreeks *Octopus Body* combineert Prouvost menselijke lichaamsdelen met octopusarmen, die symbool staan voor 'belichaamde intelligentie'. Ook onze vingers, borsten en geslachtsdelen zijn intelligent, suggereert ze, en kunnen de wereld begrijpen op een diep, lichamelijk niveau.

Maar het mooiste recente octopusschilderij vind ik *Dreams of the Future involve Submerged Things* (2019) van Talbot, waarop een vrouw en een octopus dwars door elkaar getekend zijn. Hun harten overlappen, één octopustentakel eindigt in de vagina van de vrouw, en haar ledematen – zeven stuks – groeien als een krans om haar heen, alsof ze bezig is zelf in een octopus te veranderen. Dit schilderij gaat over een heleboel tegelijk: vrouwelijk genot, een ontvankelijke ('tastende') levenshouding, mens-dierverstrengeling en ecologische symbiose.

De octopus blijkt, kortom, nog steeds een rijk en razend actueel symbool.

Emma Talbot, **Dreams of the Future involve Submerged Things**, 2019, waterverf op khadi-papier